

WIRUS PIERŚCIENIOWEJ PLAMISTOŚCI TYTONIU (*TOBACCO RINGSPOT VIRUS*) AGROFAG PODLEGAJĄCY OBOWIĄZKOWI ZWALCZANIA

Tobacco ringspot virus: objawy porażenia na liściach mieczyka (po lewej) i objawy porażenia na roślinach soi (po prawej); dzięki uprzejmości Central Science Laboratory (obecnie FERA), Wielka Brytania; <https://gd.eppo.int/taxon/TRSV00/photos> (po lewej) oraz dzięki uprzejmości W.F. Moore, <https://www.cabi.org/isc/datasheet/54202> (po prawej)

Tobacco ringspot virus: objawy porażenia na liściu tytoniu (po lewej) płatków kwiatowym mieczyka mieczyka (po prawej); dzięki uprzejmości Central Science Laboratory (obecnie FERA), Wielka Brytania; <https://burleytobaccoextension.ca.uky.edu/content/tobacco-ringspot-virus-trsv> (po lewej), oraz <https://gd.eppo.int/taxon/TRSV00/photos> (po prawej)

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Wirus występuje w Azji (Arabia Saudyjska, Chiny, Indie, Indonezja, Iran, Japonia, Kirgistan, Sri Lanka, Tajwan), Afryce (Demokratyczna Republika Kongo, Egipt, Malawi, Maroko, Nigeria) w Ameryce Północnej (Kanada, Meksyk, USA), Ameryce Środkowej (Dominikana, Kuba), Ameryce Południowej (Argentyna, Brazylia, Chile) oraz Australii, Nowej Zelandii i Papui-Nowej Gwinei, a ponadto w kilku krajach europejskich (Gruzja, Rosja – część europejska i azjatycka, Turcja, Ukraina Węgry, Wielka Brytania, Włochy).

Rośliny żywicielskie

Wirus poraża wiele gatunków roślin zielnych i zdrewniałych; szczególnie duże szkody wywołuje on na soi (*Glycine max*), tytoniu (*Nicotiana tabacum*), borówce (*Vaccinium* spp.), a zwłaszcza borówce wysokiej (*V. corymbosum*) i roślinach dyniowatych (Cucurbitaceae). Innymi żywicielami porażanymi w warunkach naturalnych są: zawilec (*Anemone* spp.), jabłonie (*Malus domestica*, *M. pumila*), oberżyna (*Solanum melongena*), jeżyna bezkolcowa (*Rubus fruticosus*), papryka (*Capsicum* spp.), czereśnia (*Prunus avium*), wiśnia (*Prunus cerasus*), dereń (*Cornus* spp.), jesiony (*Fraxinus* spp.), mieczyki (*Gladiolus* spp.), winorośl (*Vitis vinifera*), irysy (*Iris* spp.), łubin (*Lupinus* spp.), mięta (*Mentha* spp.), narcyz trąbkowy (*Narcissus pseudonarcissus*), papaja (*Carica papaya*), forsycja (*Forsythia* spp.), perlargonie (*Pelargonium* spp.), petunie (*Petunia* spp.), bez (*Sambucus* spp.) i różne chwasty.

Objawy występowania i szkodliwość

Wirus wywołuje zróżnicowane objawy chorobowe, zależne m.in. od rośliny żywicielskiej. **Na soi** powoduje: brązowienie, nekrozy i łamliwość pączków, powstawanie brązowych smug na łodygach, późne zawiązywanie się strąków. **Na wiśni** pojawiają się chlorotyczne plamy pokrywające całe blaszki liściowe. U **roślin dyniowatych** objawami chorobowymi są: karłowacenie roślin i deformacje owoców. Na **borówce** powoduje zniekształcenie blaszek liściowych i nekrotyczne plamy na liściach. Na liściach **tytoniu** pojawiają się pierścieniowe plamy i smugi. Na **winorośli** nowe odrosty pojawiają się rzadko, międzywęzła są skrócone, liście są małe i zniekształcone, rośliny karłowacieją, a owoce pojawiają się w niedużej liczbie i rozwijają się

nierównomiernie. Na liściach i płatkach kwiatów **cebulowych roślin ozdobnych** pojawiają się chlorotyczne przebarwienia.

Na obszarze swojego występowania wirus wywołuje szkody na różnych roślinach żywicielskich. Do największych zalicza się szkody w uprawach soi, gdzie może dochodzić do strat w plonach sięgających nawet do 100 %

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Wektorem wirusa są nicienie należące do gatunku zbiorowego *Xiphinema americanum sensu lato* (sztylak amerykański) który przenosi go w obręb uprawy. Na większą odległość wirus jest przenoszony wraz z roślinami do sadzenia gatunków żywicielskich, materiałem do szczepienia oraz nasionami. W przewożonej glebie i podłożu mogą znajdować się osobniki sztylaków przenoszące wirusa.

Kontrola objawów i pobieranie prób

Informacje nt. żywicieli, rozmieszczenia geograficznego, objawów, terminu kontroli i pobierania prób oraz miejsc pobierania prób i rodzaju pobieranego materiału znajdują się w dokumencie „Agrofagi kwarantannowe spoza UE”, na stronie: <https://www.gov.pl/web/piorin/agrofagi-szkodliwe>.

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku jakichkolwiek podejrzeń co do obecności agrofagów w importowanym materiale roślinnym oraz w krajowych uprawach roślin żywicielskich, należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na <https://www.gov.pl/web/piorin/wojewodzkie-inspektoraty>.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce Tobacco ringspot virus podlega obowiązkowi zwalczania (jest to agrofag kwarantannowy w Unii).